

O szkodliwym wpływie azbestu na układ oddechowy wiemy już od ponad stu lat. W roku 1955 ukazało się pierwsze doniesienie o wpływie azbestu na rozwój raka płuca u osób narażonych zawodowo na azbest. Kolejne badania potwierdziły, że zawodowe narażenie na azbest w połączeniu z paleniem tytoniu zwiększają kilkadziesiąt razy ryzyko rozwoju raka płuca w stosunku do osób nienarażonych i niepalących. Spowodowało to wprowadzanie regulacji prawnych ograniczających kontakt z azbestem: w Wielkiej Brytanii już w 1931, w USA w 1979, a w Polsce dopiero w 1997 roku.

Według Międzynarodowej Organizacji Pracy azbest może powodować takie choroby, jak:

Pylica azbestowa (azbestoza), schorzenie polegające na powolnym zwłóknieniu tkanki płucnej prowadzącym do [niewydolności oddechowej](#), przebiegające stosunkowo wolno (rzadko objawy kliniczne pojawiają się w okresie krótszym niż 10 lat od narażenia). Powszechnie uznawana jest teza, że pylica azbestowa istotnie zwiększa ryzyko wystąpienia raka płuca.

Zmiany opłucnowe spowodowane pyłem azbestu mogą występować pod postacią ograniczonych blaszek, zgrubień i odczynów wysiękowych. Łagodne zmiany opłucnowe nie mają większego znaczenia klinicznego. Zgrubienia opłucnej zwykle towarzyszą procesom włóknienia sąsiadującej tkanki płucnej. Rozlane zwłóknienie i zgrubienia opłucnej obserwowane są w przypadkach dużej ekspozycji. Kliniczny przebieg najczęściej jest bezobjawowy jedynie w przypadkach rozlanych występuje łagodna [duszność](#). Okres utajenia wynosi zwykle 15-30 lat.

Rak płuca, występujący zwykle po 10-40 latach, licząc od początku narażenia. Rozwój raka przyspiesza azbestoza i nikotynizm. [Nowotwory](#) płuca powodowane przez azbest pod względem klinicznym i patomorfologicznym nie różnią się od nowotworów występujących w populacji spontanicznie. Istnieją dostateczne dowody epidemiologiczne pozwalające stwierdzić, że wszystkie typy azbestu zwiększają ryzyko wystąpienia raka płuca. Zagrożenie zachorowaniem na raka płuca w

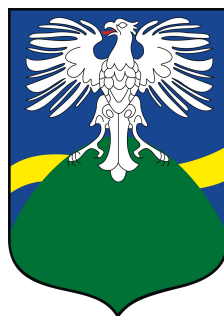
populacjach zawodowo narażonych na pył azbestu wykazuje duże zróżnicowanie w zależności od typu włókna, technologii przetwórstwa, tężenia pyłu, liczby lat pracy w warunkach narażenia i ogólnej dawki pyłu. Obecnie niemożliwe jest oddzielenie przypadków raka płuca spowodowanych paleniem od przypadków spowodowanych narażeniem na azbest. Wiadomo, że jeżeli ryzyko zgonu z powodu raka płuca wśród osób nigdy niepalących i nienarażonych na pył azbestu przyjmujemy jako 1,0, to:

- I. wśród nigdy niepalących i narażonych na pył azbestu wyniosło 5,
- II. wśród palących, ale nienarażonych na pył azbestu było ponad 10,
- III. wśród osób palących i narażonych na pył azbestu ryzyko to było ponad 50

Międzybłoniak opłucnej, bardzo złośliwy, rzadko występujący nowotwór złośliwy specyficzny dla azbestu, rozwijający się po 10-40 latach, icząc od początku narażenia. Międzybłoniak opłucnej jest przedmiotem znacznego zainteresowania ze względu na udowodniony związek przyczynowy z ekspozycją na pył azbestu zarówno zawodową, jak i środowiskową. We wczesnych stadiach międzybłoniaka nie ma objawów.

Nie istnieje bezpieczna granica stężenia włókien we wdychanym powietrzu, przy zachowaniu której nie występuje międzybłoniak opłucnej, jednakże uważa się, że znaczne ryzyko występuje przy masowych narażeniach.

Jak widać azbest jest bardzo niebezpieczny, ale w danych przytaczanych powyżej mowa jest o narażeniu zawodowym, a więc najczęściej przez osiem godzin dziennie, często w stężeniach przekraczających normy (takie dane podaje Instytut Medycyny w Pracy dla lat osiemdziesiątych).

Program „Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu województwa pomorskiego” jest realizowany w ramach Programu Priorytetowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pn.: „Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu województwa pomorskiego” <http://wfos.gdansk.pl/>